

دانشگاه علمی کاربردی مرکز بهزیستی و تأمین اجتماعی

روانشناسی بازی

رضوان مسعود میدانچی

دانشجوی دکتری روانشناسی

(با مشارکت دکتر علی گودرزی)

سال تحصیلی

۹۴-۹۵

این کتاب بر اساس نیاز درسی دانشجویان و با توجه به سرفصل‌های مصوب بهزیستی و پس از داوری علمی، طراحی آموزشی و ویرایش در گروه‌های علمی و آموزشی به چاپ می‌رسد. بهیچ‌وجه با نظرخواهی و داوری مجدد و با دریافت نظرات اصلاحی متناسب با پیشرفت علوم و فناوری در کتاب تجدید نظر خواهد شد.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	: مسعود میدانچی، رضوان، ۱۳۴۶-
عنوان و نام پدیدآور	: روان‌شناسی بازی/رضوان مسعودمیدانچی ؛ با مشاوره علی گودرزی.
مشخصات نشر	: همدان: انتشارات دانشجو، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۴ ص.: جدول .
شابک	: ۲۰۰۰۰۰ ریال 978-964-543-188-2
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: بازی‌ها -- جنبه‌های روان‌شناسی
موضوع	: Games -- Psychological aspects
رده بندی انگره	: ۷۱۷BF
رده بندی دیو	: ۴۱۸/۱۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۷۲۵۷۸۴

دوست عزیز، هر کس که درمدا از «سترنج دیگران» تکثیر کتاب بدون اجازه از ناشر و فروش آن، کاری نادرست و نامشروع است و ر نهاده. موجب رواج بی اعتمادی در جامعه و بروز پی آمدهای ناگوار در زندگی و معیشتی است. ای خود و فرزندانمان می گردد.

نام کتاب: روانشناسی بازی
مؤلف: رضوان مسعود میدانچی
ناشر: دانشجو
صفحه آرا: داود ساغرچی
طراح جلد: نادر سیفی
چاپ و صحافی: روشن
تیراژ: ۵۰۰
نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸
قیمت: ۲۹۰۰۰۰ ریال

مرکز پخش: همدان - ابتدای خیابان مهدیه، انتشارات دانشجو
تلفن: ۰۸۱-۳۸۳۷۸۰۱۰

فهرست مطالب

پیش گفتار	۵
راهنمای مطالعه کتاب	ز
فصل اول / دلیلت	۱۳
بخش اول - تاریخچه بازی	۱۵
تعریف بازی	۱۶
ویژگی های اساسی بازی	۱۸
بازی، کار و آموزش و پرورش خرد	۱۹
بخش دوم - نظریه های بازی	۲۳
گروه اول - نظریه های کلاسیک	۲۳
نظریه انرژی مازاد (تخلیه انرژی)	۲۴
تجدید انرژی (بازآفرینی انرژی)	۲۵
نظریه رفع خستگی و تفریحات	۲۷
نظریه تکرار تاریخ (تجدید تکاملی)	۲۸
نظریه غریزی	۳۰
نظریه غریزی اجتماعی	۳۰
نظریه پیش تمرین (آماده سازی برای زندگی)	۳۱
گروه دوم - نظریه های معاصر	۳۲
نظریه روان تحلیل گری (روان پویائی)	۳۳
نظریه شناختی - رشدی	۳۵
نظریه تنظیم برانگیختگی	۳۸
نصریه بافتی (نظریه اجتماعی / تاریخی و یگوتسکی)	۴۰
خلاصه فصل اول	۴۴

۴۵.....	فصل دوم/ اهداف بازی
۴۷.....	اهداف بازی
۴۷.....	هدف پرورشی بازی(رشد جسمی و پرورش حواس)
۵۰.....	هدف اجتماعی بازی
۵۳.....	هدف اخلاقی بازی
۵۴.....	هدف آموزشی و تربیتی بازی
۵۶.....	هدف درمانی بازی
۶۰.....	خلاصه فصل دوم
۶۱.....	فصل سوم/ نقش بازی در رشد و سلامت کودکان
۶۳.....	نقش بازی در رشد سلامت کودکان
۶۴.....	بخش اول- رشد جسم
۶۶.....	بخش دوم- رشد آموزش ذهنی و شناختی
۶۸.....	بخش سوم- رشد اجتماع
۷۰.....	بخش چهارم- رشد اخلاقی
۷۱.....	بخش پنجم- رشد عاطفی
۷۴.....	خلاصه فصل سوم
۷۵.....	فصل چهارم/ انواع بازی های کودکان
۷۷.....	انواع بازی های کودکان
۷۷.....	بخش اول-انواع بازی ها از نظر سن و مرحله رشد
۷۷.....	الف) بازی های تمرینی
۷۹.....	ب) بازی های نمادین، سمبلیک یا وانمود سازی
۸۱.....	بازیهای تخیلی
۸۲.....	بازی های تقلیدی
۸۳.....	بازی های نمایشی
۸۶.....	ج) بازی های دارای قواعد و مقررات(با قاعده)
۸۸.....	بخش دوم- انواع بازی ها از نظر اجرا
۸۸.....	الف) بازی های فردی
۸۹.....	ب) بازی های گروهی
۹۱.....	بخش سوم- انواع بازی ها از نظر محتوا
۹۱.....	الف) بازیهای آموزشی

۹۳	ب) بازیهای سرگرم کننده.....
۹۳	ج) بازیهای سازنده(خلاق).....
۹۴	د) بازیهای سنتی.....
۹۴	هـ) بازیهای الکترونیکی.....
۹۵	و) بازی های دلبخواه و آزاد(خودانگیخته).....
۹۶	ز) بازیهای جسمی و بدنی.....
۹۸	بخش چهارم- انواع بازی ها از نظر فضای بازی.....
۹۸	بخش پنجم- انواع بازی ها از نظر وسائل بازی.....
۹۹	خلاصه فصل چهارم.....
۱۰۱	فصل پنجم/ عوامل مؤثر در بازی کودکان.....
۱۰۳	عوامل مؤثر در بازی.....
۱۰۳	الف) تأثیر جنس در بازی کودکان.....
۱۰۶	ب) تأثیر هوش در بازی کودکان.....
۱۰۶	ج) تأثیر سن در بازی کودکان.....
۱۰۸	د) تأثیر محیط در بازی کودکان.....
۱۱۰	خلاصه فصل پنجم.....
۱۱۱	فصل ششم/ نکات مهم در بازی های کودکان.....
۱۱۳	بخش اول- نکات مهم در بازی کودکان.....
۱۱۳	الف) شروع بازی.....
۱۱۴	ب) فرآیند بازی(هنگام بازی).....
۱۱۴	ج) پایان دادن به بازی.....
۱۱۷	بخش دوم- شیوه های بازی، روشهای بازی و نشانه هائی در بازی.....
۱۱۸	بخش سوم- تعلیم و تربیت و بازی ، نکات تربیتی در بازی.....
۱۱۸	الف) تعلیم و تربیت و بازی.....
۱۲۲	ب) نکات تربیتی در بازی.....
۱۲۵	خلاصه فصل ششم.....
۱۲۷	فصل هفتم/ مراحل رشد و انواع بازی در آنها.....
۱۲۹	مراحل رشد، انواع بازی و نکات تربیتی در آنها.....
۱۲۹	بخش اول: از نظر روانشناسان و دانشمندان.....
۱۳۵	بخش دوم: از نظر دین مبین اسلام.....

۱۴۰.....	خلاصه فصل پنجم.....
۱۴۱.....	فصل هشتم/ بازی و خلاقیت.....
۱۴۳.....	تأثیر بازی در خلاقیت کودکان.....
۱۴۷.....	خلاصه فصل هشتم.....
۱۴۹.....	منابع فارسی.....
۱۵۰.....	منابع انگلیسی.....
۱۵۳.....	واژه‌نامه فارسی – انگلیسی.....

www.ketab.ir

پیش گفتار

"بازی زندگی کودک نیست اما تمام زندگی کودک بازیست".

بازی همواره در طول تاریخ همزاد و همنشین همیشگی نوزادان، کودکان و نوجوانان بوده است. بازی آینه‌ی بی‌زنگاری است که کُنه وجود بازیکنان را به روشنی باز می‌نمایاند. با گذشت زمان، بازی‌ها همانند جنبه‌های دیگر زندگی، دچار تغییرات و تحولات خاصی شده‌اند. علی‌رغم تغییرات در نوع، شیوه و انواع اسباب بازی‌ها، همچنان بازی ضرورت دوران کودکی است. تصور دنیائی بدون کودکان و کودکانی بدون بازی، اگر نگوئیم ناممکن، دست‌کم بسیار دشوار است.

این وظیفه‌ی زمانی مرا به خود مشغول کرد که دریافتم متأسفانه تا کنون مجموعه و نوشته‌ای جامع، با تکیه بر فصل آموزشی دانشگاه علمی-کاربردی در زمینه "روانشناسی بازی" تدوین نشده است. و شگفت‌آور اینکه دست اندرکاران بیشتر به تدوین نوشته‌هایی با موضوع "بازی درمانی" توجه داشته‌اند تا خود بازی و بررسی آن از دیدگاه روانشناسی، و این خود دشواری کار را مشخص‌تر کرد. بنابر این آنگاه که تدریس درس "روانشناسی بازی" را در آن دانشگاه به عهده گرفتم بر آن شدم تا این مجموعه را به صورت مدون در اختیار مدرسین و دانشجویان عزیز و سایر مسئولان قرار دهم.

بازی همواره برایم موضوع بسیار جذابی بوده است و از تدریس و نگارش درباره‌ی آن لذت می‌برم، لذا پرداختن به موضوع بازی برای من فرصت بسیار مناسبی است تا یاد و خاطرات دوران کودکی خود و دو فرزند دلبندم، دوباره مرور شوند؛ تپله بازی، خاله بازی، اسم فامیل، عروسک بازی، لی لی بازی، وسطی، استوپ رنگی، قایم موشک، پانتومیم، نون بیار کباب ببر، آلا کلنگ بازی؛ یادش بخیر. من عاشق کودک و دوران کودکی هستم. اگر سن اقتضا می‌کرد الان هم به بازی‌های دوران کودکی بر می‌گشتم.

کودک در بازی، با تخلیه نیروی اضافی خود، و حل مسائل و مشکلات عاطفی به جنبه‌های مختلف رشد شناختی، عاطفی، اجتماعی، اخلاقی و جسمی می‌رسد و با شکل‌گیری درست و مناسب شخصیت برای خوب زیستن در محیط پیرامون خود آماده می‌شود.

لذا در همین جا از فرصت استفاده می‌کنم و از والدین گرامی، مادر بزرگ‌ها و پدر بزرگ‌ها تقاضای کنم، تا آنجا که امکان دارد موجبات بازی و تفریح فرزندان خود را فراهم کنند. بازی برای کودک همانند آب است برای ماهی. کودک بدون بازی نمی‌تواند به رشد متعادل سازندگی برسد.

امید آنکه کوشش من در این راستا باعث بذل عنایت مسئولین، متولیان و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت بیرگانه، تا در این خصوص آنان از هیچ تلاشی دریغ ننمایند. زیرا کودکان گل‌های بوستان ما و آینده‌سازان این کشور هستند. خواندن این کتاب را به والدین، روانسازان، مربیان مهد کودک و هر کس که به نحوی با کودک و شناخت او سرو کار دارد، توصیه می‌کنم.

به امید آنکه با ارائه این کتاب شاید توانسته باشم هر چند اندک در دیدگاه کسانی که بازی را فعالیتی عبث و بیهوده می‌دانند و سعی می‌کنند با طعنی آن را از زندگی فرزندان خود حذف کنند، تغییراتی ایجاد کنم و در عوض نقش خطیر بازی را در رشد همه‌جانبه کودکان و شکوفا تر شدن استعدادها و توانائی‌های آنان خاطر نشان سازم.

رضوان مسعود میدانچی